

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 5302/03

בפני: כבוד השופט י' טירקל
כבוד השופט א' א' לוי
כבוד השופט ס' גובראן

המערערת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: טל יצחק

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה,
מיום 8.5.2003, בתיק פ' 114/01, שניתן על ידי כבוד
השופט ר' שפירא

תאריך הישיבה: כ"ט בניסן תשס"ד (20.4.2004)

בשם המערערת: עו"ד נעמי גרנות

בשם המשיב: עו"ד תמר אולמן

פסק-דין

השופט א' א' לוי:

האישום

1. בשעות הבוקר המוקדמות של יום 3.11.2000, בתום בילוי בדיסקוטק הנמצא בקיבוץ יגור, החלו חמישה צעירים את נסיעתם בדרכם לבתיהם בטירת הכרמל. החמישה נסעו ברכב מסוג שברולט שהיה שייך למשיב, טל יצחק. בשעה 04.50 לערך, כאשר הגיע הרכב לרחוב בר יהודה בחיפה, הוא סטה לימין, עלה על המדרכה, המשיך בנסיעה לאורך כ-30 מטרים, והתנגש בעוצמה רבה בעמוד של שלט הכוונה שהיה מוצב על הקצה הימני של המדרכה, בכיוון נסיעת הרכב. כתוצאה מכך הסתחרר הרכב סביב העמוד עד שנעצר, וצוותי משטרה ומד"א שהגיעו לזירת התאונה, גילו את תוצאותיה הטרגיות: 4 הרוגים, ורק אחד, המשיב, ניצל.

בכתב-אישום שהגישה המערערת לבית המשפט המחוזי בחיפה, היא ייחסה את הנהיגה ברכב למשיב, ולהשקפתה הוא חטא בדרך נהיגתו בכל אלה: נסע במהירות מופרזת, נהג ברכב למרות עייפותו שנבעה משעות רבות ללא שינה, לא בלם את רכבו ולא האט את מהירות נסיעתו מיד לאחר שרכבו עלה על המדרכה, וכתוצאה מכך איבד את השליטה על הרכב. המערערת טענה (ראו סעיף 14 לכתב-האישום), כי המשיב עשה את כל אלה בשוויון נפש לאפשרות גרימת התאונה, ובנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימתה תוך תקווה-הימור להגיע ליעדו בשלום. בגין כל אלה ייחסה המערערת למשיב עבירת הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וכן עבירות תעבורה לפי פקודת התעבורה ותקנותיה – סטיה מנתיב נסיעה ונהיגה שלא במלוא החושים.

ההליכים בפני בית המשפט המחוזי

2. המשיב התגונן במהלך משפטו בטענה כי הוא לא נהג כלל ברכב בשעת התאונה, וממילא אינו האדם שצריך לשאת בתוצאותיה. לחלופין נטען, כי התאונה נגרמה כתוצאה מתקלה מכנית ברכב. באשר לזהותו של נהג הרכב טען המשיב, כי בצאתם מהמועדון הוא אכן נהג ברכב, אולם במהלך הנסיעה התברר כי אחד מחבריו שכח במקום הבילוי כובע צמר, ועל כן סבה החבורה על עקבותיה. בהגיעם בשנית לקיבוץ יגור, עבר המשיב לספסל האחורי, שם נרדם, והוא אינו יודע מי נהג ברכב עובר לתאונה, הואיל והקיץ רק בבית החולים לשם הובל בעקבות פציעתו.

בתום הליכים ארוכים ומייגעים, קבע בית המשפט בסוגיית הכשל המכני את אלה (ראו עמ' 484 להכרעת הדין):

”בשים לב לממצאים בזירה והאמור לעיל סבור אני כי הראיות מוכיחות מעבר לספק הסביר כי לא השבר בציר גרם לתאונה אלא התאונה היא שגרמה לשבירת הציר, וזאת גם אם היו בו סדקי עייפות קודם לאירוע התאונה. בהתאם, סבור אני כי יש לדחות את טענת הכשל הטכני, ובעניין זה, לא עלה בידי הנאשם לעורר ספק סביר בגרסת המאשימה.”

בית המשפט הוסיף, כי גם אם היה מוכח כשל מכני, לא היה בכך כדי לנקות את המשיב מאשם, הואיל ו”הגורם הדומיננטי לתאונה הינו הנהיגה הפרועה. אם היה

הנהג נוהג בזהירות ובמגבלות המהירות המותרת בזירת התאונה, היתה התאונה או לפחות תוצאותיה הקטלניות, נמנעות".

מאידך, קבע השופט המלומד של בית משפט קמא, כי לא הוכח במידה הנדרשת בפלילים כי המשיב היה נהגו של הרכב בעת קרות התאונה, ועל כן החליט לזכותו מכל העבירות שיוחסו לו.

כנגד זיכוי זה משיגה המערערת בפנינו.

3. בית משפט קמא התייחס באמון לגרסת המשיב לפיה מששבו ליגור הוא עבר למושב האחורי, ושם נותר עד לקרות התאונה. בית המשפט הדגיש כי את הגרסה הזו לפיה נהג אחר ברכב, השמיע המשיב באוזניהן של אחיות שטיפלו בו מיד כאשר פקח את עיניו, ובטרם ידע על התוצאה הקטלנית של התאונה בה נספו כל חבריו. בית המשפט ראה חשיבות גם בכך שגרסה זו הושמעה באוזניה של אחות ולא חוקר משטרה, ועל כן הובעה הדעה כי "אין להניח כי הנאשם, שהיה בשלהי עלפונו, מבודד מהסביבה ולא ידע כלל מה אירע בתאונה ומה גורל חבריו, תכנן בשלב זה את משפטו והתאים את הגרסה שמסר לאחיות בטיפול הנמרץ, לקו ההגנה שינקוט בעתיד" (עמוד 469).

בית המשפט הוסיף והפנה לכך שהמשיב חזר על גרסה זו בפני קצין משטרה (סנ"צ עיסאווי), עמו שוחח שעות ספורות לאחר התאונה, ובעיקר הדגיש בית המשפט את התרשמותו של סנ"צ עיסאווי לפיה היתה אותה שעה הכרתו של המשיב מטושטשת, ועל כן הוחלט להימנע מרישום הודעה מפיו.

בהמשך, ניתח בית המשפט המחוזי את ממצאי הזירה, ומצא כי אין באלה כדי להפריך מעבר לספק סביר את גרסתו של המשיב:

א) מיקומם של נוסעי הרכב לאחר התאונה, אינו שנוי במחלוקת: גופתה של שושנה וייס ז"ל (להלן "שושנה") נמצאה כשהיא מרותקת באמצעות חגורת בטיחות למושב הקדמי-ימני אשר נעקר ממקומו. ראשה של שושנה היה מונח על רגליו של חיים רפאילוב ז"ל (להלן: "חיים"), אשר נמצא במושב האמצעי מאחור. גופתו של ישראל אוחיון ז"ל (להלן: "ישראל"), נמצאה במושב האחורי מימין, כאשר חלק גופו העליון נוטה החוצה. גופתו של איתן שומנוב (להלן: "איתן") נמצאה במושב האחורי משמאל. המשיב נמצא כשאחוריו מונחים בין שני המושבים הקדמיים, גופו העליון

נוטה לכיוון הדופן הימני של הרכב, ורגליו במושב הנהג, ושניים מהעדים (דנה נגלר ודוד מלכה) אף מסרו כי רגליו היו מתחת להגה ולכיוון הדוושות.

(ב) בית משפט קמא היה שותף לדעה כי "מקום מציאת הנאשם וגופות חבריו תומך, לכאורה, במסקנה כי הנאשם הוא הנהג" (עמוד 472), אולם הוא הוסיף, כי אפשר שבפרק הזמן הקצר שחלף מאז איבד הנהג את השליטה על הרכב ועד לפגיעה בעמוד, נזרקו הנוסעים מצד אל צד, כך שהמקום בו נמצא לבסוף כל אחד מהם אין בו כדי להצביע על המשיב כמי שנהג ברכב. לעניין זה הפנה בית המשפט לכתמי דם שאותרו בחלל תא הנוסעים, ובעיקר לכתמים אלה: באזור תא הכפפות, מול המושב הקדמי, ובדיקה העלתה כי מדובר בדמו של המשיב. על כרית האוויר של הנהג וכיסוי המושב של הנהג נמצא דמו של ישראל אוחיון. על ריפוד הגג הימני מאחור נמצאו שרידים מדמו של חיים רפאילוב, ואילו כתמים מדמו של איתן שומנוב נמצאו על ריפוד הגג האחורי משמאל. על ריפוד הגג בצד הימני הקדמי נמצאו כתמים מדמה של שושנה וייס.

(ג) לנוכח מקום מציאתם של כתמי הדם ברכב, לא שלל בית המשפט המחוזי את האפשרות שחיים רפאילוב ישב מלכתחילה בצידו הימני של המושב האחורי, ועקב הטלטולים עובר לתאונה נזרק למרכז המושב. המסקנה החשובה יותר של הערכאה הראשונה היתה שהימצאותם של כתמים מדמו של ישראל אוחיון על כרית האוויר וריפוד מושב הנהג, יוצרים אפשרות סבירה שהוא נהג ברכב, וגופתו טולטלה עד למקום שבו נמצאה כתוצאה מהסחרור שהיה כרוך במהלך הנסיעה על המדרכה.

בית המשפט המחוזי היה ער לאפשרות שכתמים מדמו של ישראל הותזו לעבר מושב הנהג, וכן שכתמים אלה נותרו שם בעת החילוף, אולם בית המשפט מצא כי כל האפשרויות הללו לא הוכחו במידה הנדרשת, ועל כן לא פגה עוצמתו של הספק בדבר זהות הנהג.

הטענות בערעור

4. המערערת סבורה כי התרחיש העולה מראיות ההגנה וממסקנותיו של בית המשפט המחוזי, אינו יכול לעמוד במבחן הביקורת באשר הוא לא סביר. המערערת הדגישה את המוסכם על הכול, היינו, ששינוי במיקומם של הנוסעים היה אפשרי עד לפגיעת הרכב בעמוד. לפיכך, ואם נאמץ את מסקנתו של בית משפט קמא, מתחייב מכך שעקב הטלטול שהיה כרוך בנסיעה הקצרה עד לעמוד, הועף ישראל אוחיון ממושב הנהג אל חלקו הימני של המושב האחורי, המשיב הועף ממקומו במרכז המושב

האחורי אל מושב הנהג, ואת מקומו הקודם (כאמצע המושב האחורי) תפס חיים רפאילוב, שישב עד אז בחלקו הימני של מושב זה.

המשיב, העותר לדחייתו של הערעור, תומך את יתדותיו בהנמקתו של בית המשפט המחוזי, וכן בראייה נוספת אותה הגיש בערכאתנו – סרטון המתאר תהליך של תאונה בה מטלטלים הנוסעים בתוך הרכב ומשנים את תנוחתם המקורית.

דיון

5. להשקפתי, ערעור זה בדין יסודו. כידוע, הלכה היא שהתביעה נדרשת להוכיח את אשמתו של נאשם מעבר לספק סביר, ולפיכך היא אינה נדרשת להפריך כל ספק, ובוודאי לא כזה שבסיסו בהרהורי לב או בתיאוריה שלא הוכחה (ע"פ 29/79 סלמאן נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(2), 118, 123; ע"פ 546/79 סולטאן נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(2), 713, 721; ע"פ 6359/99 מדינת ישראל נ' קורמן, פ"ד נד(4), 653, 661; ע"פ 334/02 סיבוני נ' מדינת ישראל, טרם פורסם). לעניין זה יפים גם דברים שנאמרו בע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(4), 221, 651:

"בית-משפט זה כבר הטעים מספר פעמים, כי נאשם שהובא נגדו חומר הוכחות מספיק כדי הרשעה, לא די לו, לשם הפרכת הראיות, כי יספר סיפור בעלמא או יעלה גירסה סתם, אשר לכאורה אינה מתיישבת עם קיומם של יסודות האישום. מול חומר ראיות לכאורה על הנאשם להציג קו הגנה ממשי, ריאלי, המתקבל על הדעת, אשר אינו פרי הדמיון בלבד. אם בית המשפט הדן בדבר אינו מאמין בנכונות סיפורו של הנאשם ואינו מגלה בחומר הראיות יסוד ושורש לגירסה אשר הוא מעלה, אין הוא חייב להעדיף את הגרסה נטולת השורשים של הנאשם על הגרסה הבנויה על יסודות איתנים שלא נתערערה גם מכוח הספק, רק משום ש"ייתכן" ו"אפשרי הדבר" שהגרסה של הנאשם, התלויה על בלימה, נכונה היא".

להשקפתי, טעותו של בית המשפט המחוזי במקרה הנוכחי נובעת מכך שאת הכרעת דינו הוא ביסס על "הייתכן" ו"האפשרי", דא עקא, התרחיש שהוביל לזיכוי לא זו בלבד שלא הוכח כי הנו בגדר אפשרות סבירה, אלא שההיגיון מחייב כי הוא תיאורטי והסיכוי כי יתרחש הנו אפסי. להלן אפרט את נימוקי:

(א) עיון בלוח התצלומים ת/4, בדו"ח הבוחן ת/51, וכן חוות דעתו (ת/26) ועדותו של מומחה התביעה דוד נמרי, מלמד כי כתוצאה מהתאונה חדר העמוד לתוך הרכב, ועקב כך חדרו גם חלקי רכב מעוכים שונים לתוך חללו של תא הנוסעים. לנוכח

נתון זה נכון היה לקבוע כי משלב הפגיעה בעמוד ואילך, לא יכול היה להתרחש אותו תהליך של חילופי מקומות בין הנוסעים. למסקנה זו היה שותף גם בית משפט קמא (ראו עמוד 472 להכרעת הדין), ומכאן מתבקש כי אם חל שינוי במקומם של הנוסעים כתוצאה מהתאונה, הוא התרחש במהלך הנסיעה לאורך כ-32 מטרים על המדרכה (ראו התרשים ת/52), לאחר שנהגו של הרכב איבד את השליטה עליו. השופט המלומד קבע, כי במהלך נסיעה זו טולטל הרכב, ותהליך זה נמשך יותר מאשר שבריר של שניה, ועל כן אפשר שבפרק זמן זה שינו הנוסעים את מקומם.

(ב) כל כוח חיצוני אשר פעל על הרכב וטלטל אותו, השפיע באופן זהה גם על כיוון תנועתם של הנוסעים שהיו בתוכו. מכאן, שתנועה של חילופי מקומות, חלקה בכיוונים מנוגדים וצולבים, אינה אפשרית על פי חוקי הטבע המוכרים לנו. והרי כדי שהמשיב יעבור מהמושב האחורי לאזור מושב הנהג, הוא היה צריך גם להידחף קדימה וגם שבאותו זמן ממש יפנה הנהג את מקומו וינוע במסלול שסופו במושב האחורי מימין. התקשיתי לראות כיצד כל זה מתרחש בתוך חללו הצר של תא הנוסעים, במיוחד כאשר באותו תהליך של חילוף מקומות נוטל חלק נוסע שלישי, חיים רפאילוב.

(ג) נראה כי הבסיס לאותה תיאוריה שאימץ בית המשפט המחוזי, נבעה, בין היתר, מדברים אשר נכללו בחוות דעתם של שניים מהמומחים אשר הופיעו בפניו - דוד נמרי ובוועז מוגילבקין. בפני הראשון, דוד נמרי, הוצגה העובדה כי בעקבות הפגיעה בעמוד הסתובבה המכונית "לפחות 180 מעלות", והוא נשאל אם "בתנועה הסיבובית יכולים לעוף אנשים בתוך המכונית". על כך השיב נמרי בזו הלשון: "כתוצאה ממכה זו אנשים ינועו בתוך המכונית, אבל אני לא יכול לדעת כמה". העד הסביר כי סוגיית תנועתם של הנוסעים בתוך הרכב, לא נמנתה על השאלות אותן בחן לצורך הכנת חוות דעתו, ואם חרף זאת נמצא מי שביקש להסתמך על דבריו של נמרי, לפחות במובן זה שהם לא שללו את האפשרות כי הנוסעים החליפו מקומות, אינך יכול להתעלם מתשובה אחרת אותה השיב עד זה, והשוללת את האפשרות שהמשיב יכול היה להגיע למושב הנהג, ובלשון העד (בעמוד 100): "אני הייתי מעריך שהעמוד חדר לתוך המכונית והמכונית נעצרה בכיוון הכניסה של העמוד וכתוצאה מזה הנוסע עף לכיוון העמוד, לכן לדעתי מירב הסיכויים שהוא נתקל בעמוד".

העד האחר, בוועז מוגילבקין, הסביר את מה שמוסכם על הכול, היינו, שבמהלך תאונה עשויים הנוסעים לשנות את מקומם, והוא הוסיף:

"... הסיכון של הנהג והנוסע שלידו להיהרג בתאונת דרכים גדולים פי 5 וקורה בתאונות קשות שנוסעי רכב

היושבים מאחור ושאינם חגורים חגורות בטיחות מטלטלים, נתלשים ממקומם, נזרקים קדימה ואף משנים את מקומותיהם ברכב ולכן יש קושי אובייקטיבי לקבוע בוודאות היכן ישב הנאשם עובר לתאונה, במיוחד בהתחשב בעובדה שהוא היחיד שלא נהרג ופציעתו היתה בינונית-קלה, דמו לא נמצא במקום הנהג אלא בצד השני מלפנים" (ראו נ/50, עמוד 4).

כאמור, אין כלל מחלוקת על כך שהעתקת מקומותיהם של נוסעי הרכב עובר לתאונה וכתוצאה ממנה, היא תופעה אפשרית, אולם המייחד את המקרה הנוכחי הוא שאותה תנועה חייבת היתה להיות מקבילה לכל שלושת הנוסעים שנטלו בה חלק. ובמלים אחרות, כדי שנוסעים אלה יחליפו מקומות, הם היו צריכים לנוע באותו הזמן בכיוונים מנוגדים, ולחלוף איש ליד רעהו מבלי שתנועתם תופרע. כאשר הוצגה אפשרות זו בפני מוגילבקין הוא השיב (ראו עמוד 446): "לא לזה התכוונתי". וכאשר הגיב התובע באומרו "אני לרגע חששתי של היפוך מקומות", הבהיר העד "לא, זה לא בדיוק". התובע לא הסתפק בתשובה זו וביקש להבין מפיו של העד מהי אותה סברה בדבר "שינוי מקומות" שהעלה, והעד השיב: "ישנה אפשרות שהוא [הנהג] לא ישב כמו שאתה טוען שהוא ישב במושב הנהג אלא הוא ישב אחורה ונזרק קדימה" (ראו עמוד 447). על כך הגיב התובע בשאלה נוספת: "וזה שישב במושב הנהג התחלף אתו", ותשובת העד היתה: "אני לא אמרתי את זה". ואם נותר ספק בדבר השקפת העד מוגילבקין, נראה כי ההבהרה מצויה בעמוד 448 שם אמר:

"... ראיתי מקרים שאנשים ממש החליפו מקומות, אבל לא כפי שאתה מציג את זה, שמישהו מאחורה קפץ קדימה והתחלף עם מישהו".

ד) העולה מהאמור הוא כי התרחיש התיאורטי עליו ביסס בית המשפט את זיכוי המשיב, הנו בלתי אפשרי, מנוגד לחוקי הטבע, ונעדר היגיון, ומכאן דעתי כי אין זה מקרי שהמשיב נמצא יושב ליד מושב הנהג כאשר רגליו מונחות מתחת להגה וליד הדוושות. ממסקנתי זו לא שיניתי גם לאור המקומות בהם אותרו כתמי הדם בזירה. נראה, כי ההסבר לאותם כתמים הוא אחד משניים: ראשית, שהם נגרמו שעה שהמשיב וגופות חבריו חולצו מתוך הרכב, ושנית, אפשר שמדובר בהתזות של דם. באפשרות אחרונה זו תומכת הדוגמה אשר הובאה בנימוקי הערעור, והמתייחסת לעובדה כי כתמים מדמו של ישראל נמצאו על כרית האוויר של הנהג ועל כיסוי מושב הנהג. ובמלים אחרות, אם נפתחה הכרית טרם פגיעת הרכב בעמוד, ההיגיון מחייב כי היתה מרתקת את הנהג למושבו, ואיש לא יוכל היה להחליף עמו מקומות. ולהיפך, אם הכרית נפתחה לאחר הפגיעה בעמוד, הרי היה זה לאחר שהמשיב וגופות חבריו כבר סיימו את

תנועתן בחללו של תא הנוסעים, וביניהם גם ישראל אוחיון אשר כבר הגיע למושב האחורי. ועל כורחך אתה תוהה, כיצד הגיעו בנסיבות אלו כתמים מדמו של ישראל, שכאמור כבר ישב מאחור, אל הכרית ומושב הנהג אם לא כתוצאה מהתזת דמו. לעניין זה נדמה כי ההסבר שיש בו כדי ליישב את כל אלה, מצוי בפיו של מי שמכוח תפקידו הנו עד לתאונות רבות, וכוונתי לרפ"ק ג'ק דן, קצין בוחנים במחוז הצפוני של המשטרה (ראו עמוד 224), שהשיב לאחת השאלות אשר הוצגו לו בחקירה הנגדית כך:

“אתה היית פעם בזירת תאונת דרכים? ראית תפזורת דם ורקמות? זה כמו בית מטבחיים. רקמות ודם מתפזר לכל הכיוונים וניתן למצוא דם ורקמות בכל מקום, גם במרחק של קילומטר. דם שמתפזר בזירת התאונה יכול להתפזר לכל עבר וזה לא מצביע על שום דבר”.

6. העולה מכל האמור הוא, כי האמון אותו ייחס בית המשפט המחוזי לגרסת המשיב, אף שבמבט ראשון נראה הגיוני, אין הוא יכול לעמוד במבחן של הראיות מהזירה, וממילא שוב אין מנוס מהמסקנה כי היה זה המשיב ולא אחר אשר נהג ברכב בשעת התאונה.

דעתי היא איפוא כי דינו של הערעור להתקבל. באת-כוחה המלומדת של המערערת הודיעה במהלך הטיעון בפנינו, כי לאור חלוף הזמן אין היא עותרת עוד להרשעת המשיב בעבירת ההריגה שיוחסה לו, ולפיכך אני מציע, כי בצד קבלתו של הערעור וביטול זיכוי של המשיב, נוסף ונרשיע אותו בעבירה של גרם מוות ברשלנות לפי סעיף 304 לחוק העונשין, בנוסף לעבירות על פי פקודת התעבורה אשר ייוחסו לו. אני מוסיף ומציע להחזיר את התיק לבית המשפט המחוזי כדי שיקצוב את עונשו של המשיב, לאחר שישמע את טיעוני הצדדים לעניין זה.

ט פ ו ט

השופט י' טירקל:

1. האם יש בכוחה של סברה – ואפילו היא מושתתת על אדני הגיון – כדי להכריע ממצאים שבעובדה הסותרים את הסברה? ואם שקולים הסברה והמצאים, האם אין במצב של “שקילות” כזאת, כדי להביא לתוצאה של ספק?

באי כוחם של המדינה ושל המשיב אינם חולקים זה על זה לגבי נסיבותיה של התאונה הנוראה, שארעה ביום 3.11.00 בסמוך לגשר פז שבחיפה, ובעטיה נסתיימו באחת חייהם של ארבעה צעירים, להוציא ענין אחד: האם המשיב הוא שנהג ברכב בשעה שארעה התאונה, או שנהג בו אדם אחר. מכאן, האם יש להרשיע את המשיב בגרימת מוות ברשלנות, לפי סעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977, כשיטתה של המדינה היום או שיש לזכותו. כך אין גם מחלוקת לגבי המקומות ברכב שבהם נמצאו גופותיהם של הנוסעים אחרי התאונה: שושנה וייס ז"ל (להלן – "וייס") נמצאה חגורה בחגורת בטיחות למושב הקדמי - ימני, שנעקר ממקומו, וראשה על רגליו של חיים רפאילוב ז"ל (להלן – "רפאילוב"), שנמצא במושב האחורי באמצע. ישראל אוחיון ז"ל (להלן – "אוחיון"), נמצא במושב האחורי מימין, כאשר החלק העליון של גופו נוטה מן הרכב החוצה. איתן שומנוב (להלן – "שומנוב") נמצא במושב האחורי משמאל. המשיב נמצא בין שני המושבים הקדמיים, כאשר חלק גופו העליון נוטה לכיוון הדופן הימנית של הרכב; ולפי האמור בפסק דינו של בית המשפט המחוזי "בכל הנוגע לרגליו – על פי חלק מהעדויות היו שתי רגליו מתחת להגה באזור הדוושות ואילו על פי עדות של - - - הראשונה שהגיעה אליו, היו רגליו מקופלות חלקן על המושב וחלקן באזור הדוושות".

בית המשפט המחוזי סבר כי מקומות המצאם של המשיב וגופותיהם של הנוסעים תומכים, לכאורה, במסקנה כי המשיב הוא שנהג ברכב. עם זאת ציין כי אפשר שבפרק הזמן הקצר שחלף מאז איבד הנהג את השליטה על הרכב ועד לפגיעה בעמוד נזרקו הנוסעים ברכב מצד אל צד. לפיכך אין מיקומם אחרי התאונה מעיד על המשיב כמי שנהג ברכב. לפיכך סבר כי:

"קיימת אפשרות שחיים רפאילוב ז"ל היה בצדו הימני אחורי של הרכב ועבר למרכזו. שושנה וייס ז"ל ישבה בצידו הימני הקדמי של הרכב ונזרקה לאחור. איתן שומנוב היה בחלקו האחורי שמאלי של הרכב, שם נמצא דמו. השאלה המתעוררת והספק הוא בנוגע למיקומם של הנאשם [המשיב – י' ט'] ושל ישראל אוחיון ברגע התאונה".

בסופו של דבר קבע כי:

"לא הוכח ברמת הוודאות הנדרשת במשפט הפלילי כי אכן הנאשם [המשיב – י' ט'] הוא זה שנהג ברכב בעת התאונה".

2. לטענת המדינה בערעורה משמעות סברתו של בית המשפט היא כי המשיב – שנרדם, לטענתו, באמצע המושב האחורי של הרכב – נזרק בעת התאונה אל מושב הנהג; אוחיון – שישב לפי סברה זאת, במושב הנהג – נזרק אל המושב הימני האחורי; ורפאילוב – שישב במושב הימני האחורי – נזרק אל המושב האמצעי האחורי. לטענתה, תרחיש זה "אינו רק בלתי סביר אלא אף בלתי אפשרי". זאת גם דעתו של חברי הנכבד, השופט א' א' לוי, בחוות דעתו:

"כל כוח חיצוני שפעל על הרכב וטלטל אותו, השפיע באופן זהה גם על כיוון תנועתם של הנוסעים שהיו בתוכו. מכאן, שתנועה של חילופי מקומות, חלקה בכיוונים מנוגדים וצולבים, אינה אפשרית על פי חוקי הטבע המוכרים לנו. והרי כדי שהמשיב יעבור מהמושב האחורי לאזור מושב הנהג, הוא היה צריך גם להידחק קדימה וגם שבאותו זמן ממש יפנה הנהג את מקומו וינוע במסלול שסופו במושב האחורי מימין. ואודה כי התקשיתי לראות כיצד כל זה מתרחש בתוך חללו הצר של תא הנוסעים, במיוחד כאשר באותו תהליך של חילוף מקומות נוטל חלק נוסע שלישי, חיים רפאילוב. - - - התרחיש התיאורטי עליו ביסס בית המשפט את זיכוי המשיב, הנו בלתי אפשרי, מנוגד לחוקי הטבע, ונעדר היגיון".

לפנינו, אפוא, שני תרחישים: לפי התרחיש הראשון – שעליו סומך חברי - המשיב הוא שנהג ברכב, והמקומות שבהם נמצאו גופותיהם של הנוסעים אחרי התאונה הם המקומות שבהם ישבו בעת התאונה (להלן – "התרחיש הראשון"); לפי התרחיש השני – שעליו סמך בית המשפט המחוזי - לא נהג המשיב ברכב, והמקומות שבהם ישבו הנוסעים בעת התאונה היו: אוחיון - במושב הנהג; וייס - במושב הקדמי - ימני; רפאילוב - במושב האחורי מימין; המשיב - במושב האחורי באמצע; שומנוב - במושב האחורי משמאל (להלן – "התרחיש השני").

לדעת חברי יש להעדיף את התרחיש הראשון על פני התרחיש השני, בעיקר משום שהתרחיש הראשון הוא "הגיוני", לעומת התרחיש השני שאינו כזה, והוא אף בלתי אפשרי.

3. למרות כוח השכנוע שבחוות דעתו של חברי, איני יכול שלא לחלוק עליו. ה"הגיון" שעליו אנו משתיתים את מסקנותינו, הוא, בדרך כלל תולדה של ידע, של נסיון, של שכל ישר וגם של אינטואיציה (השוו לדברי בבג"ץ 2753/03 קירש נ' ראש המטה הכללי של צה"ל, פ"ד נז(6) 359, 382 - 383). ואף על פי כן, מלמד אותנו הנסיון כי מציאות החיים יש שהיא מולידה מצבים מוזרים, בלתי צפויים ובלתי הגיוניים.

מכאן, שכאשר יש ממצאים שבעובדה הסותרים את המסקנה ה"הגיונית" או שאינם מתיישבים איתה, יש בהם, לפחות, כדי לקבוע שהמסקנה מוטלת בספק.

בפרשה שלפנינו נמצאו שבעה ממצאים שבעובדה, שהם ממצאים "אובייקטיביים" כמובן זה שאינם מצריכים קביעת מהימנות של עדים: הראשון, כתמי דמו של אוחיון נמצאו על כרית האוויר של הנהג ועל ריפוד מושב הנהג; השני, כתמי דמו של המשיב לא נמצאו באזור מושב הנהג, אלא באזור תא הכפפות הימני; השלישי, כתמי דמו של אוחיון לא נמצאו על גופו של המשיב; הרביעי, כתמי דמו של אוחיון גם לא נמצאו בין מושב הנהג לבין מקום מושבו של אוחיון, שישב לפי התרחיש הראשון, במושב האחורי מימין; כל אלה – וזה הממצא החמישי – אף על פי שאוחיון לא חולץ מן הרכב דרך מושב הנהג; השישי, כי מיד אחרי שחזר המשיב להכרתו ופקח את עיניו במחלקה לטיפול נמרץ בבית החולים - לפני שידע כי הנוסעים ברכב נספו - אמר לאחיות שטפלו בו כי לא הוא נהג ברכב; ועל דברים אלה חזר באזני קצין משטרה סמוך לאחר מכן, בטרם שוחח עם אנשים אחרים; השביעי, כי המשיב נמצא בין שני המושבים הקדמיים, כאשר חלק גופו העליון נוטה לכיוון הדופן הימנית של הרכב, ורגליו כמתואר בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, כאמור לעיל.

מששת הממצאים הראשונים עולה, לכאורה, המסקנה כי המשיב לא נהג ברכב; הממצא השביעי לכאורה אינו תומך במסקנה זאת. אסביר את דברי. אם היה המשיב מי שנהג ברכב בעת התאונה ניתן היה לצפות שכתמי דמו יימצאו על מושב הנהג, או באזור המושב, אולם כתמי דמו לא נמצאו שם אלא באזור תא הכפפות הימני דוקא. לעומת זאת נמצאו כתמי דמו של אוחיון על כרית האוויר של הנהג ועל ריפוד מושב הנהג, אך לא על גופו של המשיב וגם לא בין מושב הנהג לבין מקום מושבו של אוחיון, שישב לפי התרחיש הראשון, במושב האחורי מימין. יתר על כן, גופתו של אוחיון חולצה מן הרכב שלא דרך מושב הנהג. אם אכן נהג המשיב ברכב, ואוחיון ישב במושב האחורי מימין, כיצד נמצאו כתמי דמו של אוחיון – בהנחה שהותזו מאחור בכוון זה - על כרית האוויר של הנהג ועל ריפוד מושב הנהג אך לא על גופו של המשיב, או בין מושב הנהג לבין מקום מושבו של אוחיון. יתר על כן, האפשרות שכתמי הדם של אוחיון שנמצאו על כרית האוויר של הנהג ועל ריפוד מושב הנהג התהוו במהלך חילוץ מן הרכב, נשללת על ידי הקביעה כי חולץ שלא דרך מושב הנהג.

משקל רב ומיוחד יש לייחס לעובדה שדבריו הראשונים של המשיב אחרי שחזר להכרתו היו שלא הוא נהג ברכב. על כך אמר בית המשפט המחוזי כי "אין להניח כי הנאשם, שהיה בשלהי עלפונו, מבודד מהסביבה ולא ידע כלל מה אירע בתאונה ומה

גורל חבריו, תכנן בשלב זה את משפטו והתאים את הגרסה שמסר לאחיות בטיפול הנמרץ, לקו ההגנה שינקוט בעתיד". המשיב גם חזר על הדברים בהודעה שמסר לקצין משטרה, שאתו שוחח שעות ספורות אחרי התאונה. לפי התרשמותו של הקצין היתה הכרתו של המשיב מטושטשת, ולכן החליט שלא לרשום את דבריו. בית המשפט המחוזי קבע כי יש לתת אמון בדברים אלה של המשיב ונראה לי שצדק בכך. המיידיות של אמירת הדברים כשלעצמה היא בעיני בגדר ממצא שבעובדה, שניתן לומר שהוא ממצא אובייקטיבי. לכך ראוי להוסיף כי בחוות דעת של ד"ר לוי מהמכון לרפואה משפטית, נאמר כי "לא ניתן לקבוע ברמת הוודאות הדרושה אם מר טל יצחק [המשיב – י' ט'] היה נהג או נוסע - - -". חוות דעת זאת למצער אינה שוללת את האפשרות כי לא המשיב היה מי שנהג ברכב.

4. ששה ממצאים שבעובדה סותרים, אפוא, את המסקנה ה"הגיונית" כי המשיב הוא שנהג ברכב, או שאינם מתיישבים איתה. הנסיון ליישב אותם עם המסקנה הוא קשה ומאולץ. האם במצב דברים זה רשאים אנו לומר כי לא הוטל ספק בנסיבותיה של הפרשה הטרגית? האם אין כאן ספק המצדיק את זיכוי של המשיב "מחמת הספק"?

מקובל עלינו כי במשפט פלילי נדרשת מן התביעה מידת הוכחה כדי שכנועו של בית המשפט מעבר לכל ספק סביר (א' הרנון דיני ראיות (כרך א, תשמ"ה) 212; י' קדמי על הראיות (חלק שלישי, תשס"ד) 1458 - 1472). בפסק דינו של בית משפט זה בע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(4) 221 מצוי דיון מקיף בשאלה מהו שיעורו של ספק סביר ונאמר כי מבחן הספק הסביר הוא מבחן של שכל ישר ושל נסיון חיים (שם, בעמ' 553. וכן ראו ע"פ 524/77, 584, 653, 701 מזרחי ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד לב(2) 682, 686; מ' לינדנשטראוס על הספק הסביר – סוגיות נבחרות (תשס"ד) 32 - 130). כך גם נאמר ש"האמת העובדתית נדחית - - - מפני האמת המשפטית שהיא משפט צדק אשר בו זוכה כל נאשם מצל צלו של כל ספק" (ח' ה' כהן המשפט (תשנ"ב) 118 (להלן – "חיים כהן"). על "האמת המשפטית" שאינה בהכרח זהה לאמת העובדתית ראו גם בג"צ 152/82 דניאל אלון נ' ממשלת ישראל, פ"ד לו(4) 449; ע"א 1354/92 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית ואח', פ"ד מח(1) 711; דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ ואח' נ' יוסף קראוס, תקדין עליון 1998(2) 1352; דברי בע"פ 10009/03 פלוני נ' מדינת ישראל, (טרם פורסם. ניתן ביום 4.4.04)).

עוד מקובל עלינו מקדמת דנא ש"ספק נפשות להקל". דהיינו, ספק הנולד בעניין הנוגע לנפשות – מקילים בו. למשל, מי שמכר את עבדו הכנעני לאחר, והתנה המוכר עם הלוקח, שיעבוד העבד את המוכר שלושים יום נוספים – יש דעה שבין אם

הכהו המוכר, בין אם הכהו הקונה, ומת אחרי יותר מיומיים מן ההכאה, שניהם פטורים ממיתה, מפני שיש ספק, אם הם חייבים מיתה אם לאו, משום שאין אנו יודעים אם חל עליהם הפטור הנזכר במקרא: "אם יום או יומיים יעמוד לא יוקם" (שמות כא, כא), ומחמת הכלל "ספק נפשות להקל", אנו מחילים את הכלל על שניהם, ושניהם פטורים (כבא קמא ז, א. וראו גם שבת קכח, ב, קכט, א; סנהדרין ט, א; שולחן ערוך אורח חיים שכת, י; ש"ך יורה דעה קי, טו). עוד נקבע כי תנאי להרשעה בפלילים הוא שבית הדין מצא כי "הנה אמת נכון הדבר" (דברים יג, טו; יז, ד), ופירשו "אמת – להוציא את הספק" (מדרש תנאים על דברים יג, טו; חיים כהן, בעמ' 115). בפרשה שלפנינו מדובר בדיני נפשות של המשיב, ובעצם גם של אוחיון שלמרבה הצער נסתיימו חייו באחת באותה תאונה.

5. תפקידו של בית המשפט במשפט פלילי הוא לקבוע אם יש ראיות מספיקות כדי להרשיע את הנאשם העומד לפניו בעבירה המיוחסת לו. אין זה מתפקידו לקבוע אם אדם אחר, שאינו הנאשם, עבר את העבירה. כנגד הסברה המרשיעה עומדים הממצאים המזכים. ראוי שנקבע כי אין בדינו לקבוע מי נהג ברכב בזמן התאונה. ספק גדול אם היה זה המשיב. וכבר אמרתי באחת הפרשות שאין הכרעה אנושית העומדת למעלה מכל ספק ואין הכרעה אנושית שאי אפשר להטיל בה ספק (דברי בע"פ 9724/02 אבו חמאד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 71, 95). והיו דברים מעולם. באחת הפרשות הכו פלוני ואלמוני אדם שמת מן המכות ואי אפשר היה לקבוע מי משניהם גרם למותו. נאמר שם כי:

"משלא ידענו מי מן השניים הוא הרוצח, יצאו השניים נקיים בדין רצח. - - - אחוזים אנו בכללי המשפט המקובלים ולא נוכל לנוע הימין והשמאל. האם פגמה המשטרה בחקירתה האם כשלה התביעה בניסוח כתב האשמה האם יצאה שגגה מתחת ידנו האם תרמו כל גופים אלה כולם לתוצאה הקשה חידה היא ותהי לחידה. בין אם נאמר כך בין אם נאמר אחרת, רבים יסכימו - ואני בתוך הרבים - כי שיטת המשפט הכזיבה" (דברי השופט מ' חשין בע"פ 3792/01 מחלוף פדידה נ' מדינת ישראל, תקדין עליון 2002(1) 926).

6. אילו נשמעה דעתי היינו דוחים את ערעורה של המדינה ומזכים את המשיב מחמת הספק.

השופט ס' ג'ובראן:

1. חברי, השופט א' א' לוי, מציע לקבל את טענת המדינה, לפיה היה זה טל יצחק, המשיב (להלן: המשיב) ולא אחר, אשר נהג ברכב בשעת התאונה, ולפיכך יש להרשיעו. לעומתו, מציע חברי, השופט י' טירקל, לדחות את ערעור המדינה, לקבוע כי המדינה לא הרימה את הנטל המוטל עליה בפלילים, ולזכות את המשיב מחמת הספק.

לאחר עיון בחוות-דעת מומחים שהוגשו לבית-המשפט המחוזי; בעדויות שניתנו על-ידי צוות מגן-דוד אדום וקצין כיבוי אש שהגיעו לזירת האירוע סמוך לאחר קרות התאונה; הראיות השונות ושמיעת טענות הצדדים, החלטתי להצטרף למסקנתו של חברי, השופט א' א' לוי, כי דינו של הערעור להתקבל.

ולהלן אסביר.

2. הרקע העובדתי תואר בפסק-דינו של חברי השופט א' א' לוי. אפנה, אם כן, לגופה של המחלוקת. המחלוקת בין הצדדים, בכל הנוגע לאישום המיוחס למשיב, מתמקדת בשני נושאים. האחד, טוען המשיב, כי לא הוא זה שנהג ברכב, אלא אחד מחבריו, המנוחים. שנית, ולחילופין, טוען הוא, כי התאונה הייתה בלתי נמנעת מאחר ונגרמה עקב כשל טכני ברכב.

3. אין מחלוקת, כי לאחר התרחשות התאונה, נמצאו נוסעי הרכב על-ידי כוחות ההצלה והחילוץ באופן הבא: המשיב נמצא כשאחוריו מונחים בין שני המושבים הקדמיים, גופו העליון נוטה לכיוון הדופן הימני של הרכב, ורגליו במושב הנהג, שושנה וייס ז"ל – גופתה נמצאה כשהיא מרותקת באמצעות חגורת בטיחות למושב הקדמי-ימני אשר נעקר ממקומו. ראשה של שושנה היה מונח על רגליו של חיים רפאילוב ז"ל, אשר גופתו נמצאה במושב האמצעי האחורי; ישראל אוחיון ז"ל – גופתו נמצאה במושב האחורי מימין, כאשר חלק גופו העליון נוטה החוצה, ואיתן שומנוב ז"ל – גופתו נמצאה במושב האחורי משמאל.

4. לגרסת המשיב, לא הוא היה הנהג ברכב בשעת התאונה. שכן, הוא ישב במושב האחורי ונרדם ואף אין הוא זוכר מי היה הנהג.

5. בית-המשפט המחוזי הסכים, כי מקום מציאת המשיב וגופות חבריו תומך, לכאורה, במסקנה, כי המשיב הוא הנהג (ראו בעמ' 472 להכרעת הדין). ואולם, למרות זאת, קבע בית-המשפט המחוזי, כי במהלך נסיעתו של הרכב עובר להתנגשותו בעמוד, טולטלו הנוסעים ברכב וקיימת אפשרות לשינוי במיקום הנוסעים. עוד קבע בית-המשפט המחוזי, כי השינוי במיקום, לא יכול היה להתרחש באימפקט הסופי עם העמוד, אך יכול היה להתרחש קודם לכן, כאשר עלה הרכב על המדרכה מימין ונסע למעלה משלושים מטר עד שהתנגש בעמוד.

הספק, אותו קבע בית-המשפט המחוזי הינו, כאמור, בנוגע למיקומם של המשיב ושל ישראל אוחיון ברגע התאונה. משמע, בית-המשפט מיקד את הספק באשר לזהותו של הנהג ישראל אוחיון המנוח, שנמצא בתאונה יושב בצד הימני של המושב האחורי, כאשר פלג גופו העליון נוטה ימינה מחוץ לחלון הרכב.

6. טוענת המדינה, כי אם נקיים את הספק אותו קבע בית-המשפט המחוזי באשר לזהות הנהג, יש לקבל את התרחיש, לפיו עובר לאימפקט עם עמוד השילוט, בכברת הדרך שעשה הרכב על המדרכה, בשל הטלטולים שגרמה לרכב הנהיגה הפרועה על המדרכה – עבר המשיב, שישב, לטענתו, באמצע המושב האחורי של הרכב, אל מושב הנהג; בו בזמן עבר נהג הרכב אל המושב הימני האחורי; ובו-בזמן עבר הנוסע שישב במושב הימני האחורי אל המושב האמצעי האחורי. טוען המשיב, כי בשל מעבריים אלה, נמצאו נוסעי הרכב היכן שנמצאו בתוך הרכב, דקות ספורות לאחר התאונה. ואולם, טוענת המדינה, כי תרחיש זה אינו רק בלתי סביר, אלא אף בלתי אפשרי. לטעמה, ניסיון החיים והשכל הישר מלמדים, כי מעבריים אלה – בכיוונים שונים ומנוגדים, בתוך רכב משפחתי שחללו מוגבל למדי, בתוך כשתיים וחצי שניות – הם בגדר הבלתי אפשרי.

7. מדברי העדים שהגיעו לזירת האירוע סמוך לאחר קרות התאונה עולה, כי למעט הבדלים מזעריים בין העדויות, מכולן עולה תמונה אחידה באשר למיקום חמשת הנוסעים ברכב: שלושת המנוחים – ישראל אוחיון, חיים רפאלוב ואיתן שומנוב – ישבו מאחור, כאשר חלק גופו העליון של המנוח שישב במושב האחורי הימני – ישראל אוחיון – נוטה החוצה. המנוחה, שישבה על-ידי הנהג – שושנה וייס- נמצאה שרועה אחורנית, כאשר ראשה על רגלי הנוסע האמצעי מאחור. המשיב נמצא, כאשר רגליו מתחת להגה וחלק גופו העליון נוטה ימינה לכיוון תא הכפפות שליד הנהג.

כמו-כן, יש לציין, כי מעדויות המומחים עולה, כי המנוחה היא היחידה שהייתה חגורה בחגורת בטיחות בעת התאונה. כסאה נעקר ממקומו בעקבות התאונה.

8. נראה, כי על-מנת שהספק - אותו קבע בית-המשפט המחוזי באשר לזהותו של הנהג, כפי שטוענת המדינה - יתקיים, אכן יש לקבל את התרחיש שהוצג לעיל. קרי: שהמשיב הועף ממקומו מאמצע המושב האחורי - שם ישב המשיב על-פי עדותו - והגיע אל מושב הנהג, שנמצא פנוי עבורו; ישראל אוחיון המנוח, שנהג ברכב עובר לתאונה - על-פי עדות המשיב - הועף ממושב הנהג ומצא עצמו יושב במושב האחורי הימני; מושב זה נמצא פנוי עבור ישראל אוחיון המנוח, שכן חיים רפאלוב המנוח, שישב שם קודם-לכן, זו ממקומו וישב כעת במושב האמצעי האחורי.

9. על-פי ההיגיון הפשוט, השכל הישר וחוקי הטבע המוכרים לנו, הגעתי לכלל מסקנה, כי חילופים אלה אינם אפשריים במציאות. חילופים כאלה, האחד בכיוון קדימה, השני בכיוון אחורה והשלישי מימין לשמאל, אינם יכולים להתרחש בו-זמנית, שהרי כוח שפועל על הרכב הנע ומטלטלו, גורם לרכב ולנוסעים בתוכו, לתנועה בכיוון אחד. כמו-כן, חילופים אלה בלתי אפשריים בתוך חלל קטן של רכב משפחתי.

ואם בזאת לא סגי, לא זו בלבד שבתרחיש האמור מתרחשים חילופי מקומות עקב תנועה של גופות בתוך הרכב, אלא שהגופות כולן מצליחות להימנע מהתנגשות זו עם זו, והן "מסתדרות" היטב במקום מושבן החדש. יתרה מכך, המשיב - שעל-פי התרחיש נזרק ממקום מושבו האחורי קדימה - לא נמצא במושב הנהג כשראשו קדימה ורגליו מאחור, כצפוי מהיזרקות שכזו, אלא נמצא כשרגליו מתחת להגה וכשפלג גופו העליון נוטה ימינה, בשל המכה החזקה שקיבל הרכב מן העמוד בצד ימין.

על כל אלה יש להוסיף את מימד הזמן הקצר ביותר. שכן, מימד הזמן המזערי ממחיש היטב את חוסר האפשרות המוחלט של תרחיש חילופי המקומות.

10. מומחה ההגנה, מר בועז מוגילבקין, העיד, עוד בחוות-הדעת שהוגשה על-ידו, כי שינוי במקומות הנוסעים הוא אפשרי. ואלו דבריו:

"במקרה של התנגשות, הנוסע הלא חגור שבמושב האחורי נזרק קדימה ולעיתים קרובות הוא גורם לפגיעות קשות ליושבים מלפנים.

מוכרים לי מקרים שבעת התנגשות קשה, הנוסע היושב במושב האחורי ואיננו חגור בחגורת בטיחות, נתלש ממקומו ונמצא במקום אחר במכונית או מחוצה לה."

ואולם, בענייננו, אין השאלה היא, אם ייתכן שינוי במקומות נוסעים ברכב עקב תאונת דרכים, אלא השאלה היא, הייתכן שטלטלות ברכב משפחתי יובילו לזריקת נוסע אחד קדימה, בעוד רעהו נזרק אחורה, ונוסע נוסף – הצידה; כאשר נשאל מומחה ההגנה לאפשרות תרחיש זה, כך הגיב:

"לא לזה התכוונתי." (בעמ' 446 לפרוטוקול)

"לא, זה לא בדיוק." (בעמ' 446 לפרוטוקול)

"אני לא אמרתי את זה." (בעמ' 447 לפרוטוקול).

כמו-כן, כשבא-כוח המערערת המשיך ללחוץ על מומחה ההגנה, טען המומחה, כי אינו יכול לענות על כך, וכי:

"ראיתי מקרים שאנשים ממש החליפו מקומות, אבל לא כפי שאתה מציג את זה, שמישהו מאחורה קפץ קדימה והתחלף עם מישהו." (בעמ' 448 לפרוטוקול).

סימני הדם ברכב

11. שני כתמי דם של ישראל אוחיון המנוח, נמצאו - האחד, על כרית האוויר של הנהג, והשני על כיסוי מושב הנהג.

ד"ר לוי, מהמכון לרפואה משפטית קבע, כי:

"לא ניתן לקבוע ברמת הוודאות הדרושה אם מר טל יצחק היה נהג או נוסע..."

12. בית-המשפט המחוזי ביסס את זיכוי של המשיב מחמת הספק, בין היתר, על חוות-הדעת מן המכון לרפואה משפטית באשר לשרידי הדם שנמצאו ברכב.

בית-המשפט המחוזי קבע, כי האפשרות שדמו של ישראל אוחיון ניתז אל כרית האוויר ואל מושב הנהג ממקום מושבו מאחור מזערית ולכן קיימת האפשרות שהדם הגיע לזירת הנהג, מאחר וגופו היה ממוקם בזירה זו.

אין בידי לקבל מסקנה זו.

קצין בוחנים מחוזי העיד בפני בית-המשפט המחוזי כדלקמן:

“אתה היית פעם בזירת תאונת דרכים. ראית תפזורת דם ורקמות. זה כמו בית מטבחיים. רקמות ודם מתפזר לכל הכיוונים וניתן למצוא דם ורקמות בכל מקום, גם במרחק של קילומטר. דם שמתפזר בזירת תאונה יכול להתפזר לכל עבר וזה לא מצביע על שום דבר.” (בעמ' 224 לפרוטוקול).

מעדותו של קצין הבוחנים עולה, כי בהחלט תיתכן האפשרות, שכתמי דמו של הנפגע לא יתרכזו דווקא סביבו באופן הדוק, כך שמציאת כתמי דמו של אוחיון - על מושב הנהג ועל כרית האוויר - היא סבירה בהחלט בנסיבות העניין.

כמו-כן, קיימת אפשרות, כי דמו של ישראל אוחיון המנוח הגיע לזירת מושב הנהג במהלך חילוץ מן הרכב. שכן, המשיב חולץ ראשון בקלות יחסית. ישראל אוחיון חולץ ראשון מבין הארבעה, דרך החלון האחורי הימני, כאשר מיד לאחר חילוץ הונח על הרכב המנוסר והפתוח. בנסיבות אלה נראה, כי קיימת אפשרות סבירה, כי בעת חילוץ, הועפו טיפות מדמו אל עבר מושב הנהג, שהיה אז כבר פנוי.

לסיכום

13. לסיום, מכל האמור לעיל עולה, כי העובדה, שנוסעי הרכב זזו במקום מושבם ברכב, אינה יכולה לבסס חילופי שלושה מקומות עקב תנועה של שלוש גופות בכיוונים שונים, בלא התנגשות ביניהן, בחלל מצומצם של רכב משפחתי ובתוך כשתיים וחצי שניות. לפיכך, היעדרה של אפשרות חילופי המקומות סותר, איפוא, את עדותו של המשיב, ואין מנוס אלא לקבוע, כי היה זה המשיב אשר נהג ברכב בעת התאונה.

מכל האמור לעיל, מצטרף אני לחברי, השופט א' א' לוי, כי דין הערעור להתקבל, ואף מצטרף אני לדעתו, כי בצד קבלתו של הערעור וביטול זיכוי של המשיב, נוסף ונרשיעו בעבירה של גרם מוות ברשלנות, עבירה לפי סעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, בנוסף לעבירות על-פי פקודת התעבורה, אשר יוחסו לו בכתב האישום.

לפיכך הוחלט, ברוב דעות, כנגד דעתו החולקת של השופט י' טירקל, כאמור
בפסק-דינו של השופט א' א' לוי.

ניתן היום, כ"ה באב תשס"ד (12.8.2004).

שופט

שופט

שופט